

Marita Ahvenjärvi – musiikin kuvailun osaaja PIKI-kirjastoista

PIKI-kirjastot Melindassa -viisivuotistaipaleen kunniaksi haastatteluvuorossa on Marita Ahvenjärvi, joka on ollut mukana Melinda-yhteistyössä yleisten kirjastojen Melinda-pilotoinnista lähtien. Marita ansaitsee erityiskiitoksen kärsivällisyydestään osakohteiden käsittelyn hionnassa Aurora–Melinda-integraatioon. Hän on ollut mukana myös kansallisissa yhteistyöryhmissä kehittämässä musiikin kuvailun käytäntöjä.

Kerro jotain itsestäsi: kuka olet, missä työskentelet ja mitä teet työksesi?

Olen kirjastonhoitaja Tampereelta. Työskentelen pääkirjasto Metson kokoelmapalvelujen tietokantaosastolla, jossa tehdään kirjastoaineistojen kuvailutyötä ja Pirkanmaan kirjastojen PIKI-tietokannan ylläpitotehtäviä. Tampereen tietokantaosastolle on keskittetty myös kaikkien PIKI-kirjastojen primäärikuvailu. Omana vastuualueenani on erilaisten musiikkiaineistojen kuvailu ja tietokantatyö erityisesti musiikin osalta. Työhöni kuuluu myös yhteydenpitoa kuvailu- ja tietokantakysymyksissä keskeisiin yhteistyökumppaneihimme Kirjastopalveluun, Kansalliskirjastoon ja järjestelmätoimittajaamme Axelliin. Päivystään lisäksi jonkin verran Metson musiikkiosaston tietopalvelussa.

Olit mukana PIKI-kirjastojen Melinda-projektissa, kimppannehan oli ensimmäinen yleisten kirjastojen edustaja metatietovarannossa. Mitä on jäänyt mieleesi projektista?

Melinda-pilotointi oli mielenkiintoista ja haastavaa aikaa. Pilotiprojektin tarkoituksena oli oman PIKI-kimppan Melindaan liittymisen lisäksi kehittää työvälineitä muillekin yleisille kirjastoille Melindaan liittymistä varten. Projektissa luotiin tekniset edellytykset liittymiselle. Aurora-kirjastojen käytännön Melinda-kuvailun kannalta oli keskeistä, että Auroraan kehitettiin oma Melinda-toiminnallisuus, jonka avulla kuvailutyö onnistuu helposti yhdellä ja samalla kirjastojärjestelmällä rajapintojen kautta Melindaan.

Pilotin aikana siivottiin urakalla PIKI-tietokantaa, korjattiin tietokannassa olevia virheitä ja tehtiin ISBD-konversio ennen tietokannan siirtoa Melindaan. Saimme Auroraan joukkomuutostyökalun, jonka avulla pystyimme tekemään massakorjauksia isolle määrälle tietueita kerralla. Osakohteet, joita yleisten kirjastojen tietokannoissa on runsaasti, asettivat aivan omat haasteensa ja niiden toiminnallisuudet vaativat runsaasti testi- ja ohjelmakehitystyötä. Replikoinnin toteuttaminen Auroran ja Melindan välillä oli pitkä prosessi ja sen viilaaminen jatkuu edelleen. Ja monenlaista kouluttautumista riitti Melindaan valmistautumisessa.

Oli hienoa, kun sitten vihdoinkin monenlaisten vaiheiden jälkeen saimme ensimmäiset tietueet kuvailtua ja tallennettua onnistuneesti Auroralla Melindaan syksyllä 2015. Jännittävä hetki oli myös silloin, kun käynnistimme replikoinnin ensimmäistä kertaa tuotannossa ja odotimme, meneekö se onnistuneesti läpi vai kaatuuko koko tietokanta. Ja ihan hyvin meni. Nyt olemme jo useamman vuoden olleet Melinda-kuvailijoita osana Melinda-yhteisöä ja siitä on tullut jokapäiväistä rutiinia omassa työssä. Pilotimme jälkeen jo monta yleisten kirjastojen kimppaa on liittynyt Melindaan.

Miten kuvailutyö ja etenkin musiikin kuvailu on muuttunut urasi aikana?

Kuvailutyö on muuttunut hyvinkin paljon urani aikana. Kuvailusääntöjä on ehtinyt olla käytössä kolmenlaisia, Marc-formaatteja yleisissä kirjastoissa kaksi erilaista ja kirjastojärjestelmiä useita. Eli koko ajan on pitänyt uudistua ja kouluttautua uudelleen, mikä on pitänyt kiinnostusta ja ammattitaitoa yllä. Urani alkuvuosina monissa yleisissä kirjastoissa oli vielä käytössä pahvikortistojakin kirjastojärjestelmien rinnalla ja olen itsekin ensimmäisissä työpaikoissani kirjoittellut sähkökirjoituskoneella luettelokortteja kortistoon. Eli niistä ajoista on tultu todella pitkälle. Olen työskennellyt sekä pienemmissä kunnan- ja kaupunginkirjastoissa, joissa kuvailutyötä tehdään pääosin asiakaspalvelutyön ohessa, että ison kaupunginkirjaston luettelointiosastolla, jossa voidaan päätoimisesti keskittyä kuvailu- ja tietokantatyöhön ja pysyä ajan tasalla jatkuvissa muutoksissa. Kirjastopalvelu on yleisille kirjastoille tärkeä yhteistyökumppani, jolta kirjastot hankkivat paljon aineistojen kuvailutietoja. Melindan myötä kirjastot voivat nykyisin ihan eri tavalla hyötyä eri kirjastoissa tehdystä kuvailutyöstä ja metatietoa voidaan rikastaa yhteisvoimin Melindassa.

Musiikin kuvailutyössä voi yhdistää työhönsä oman kiinnostuksensa musiikkia kohtaan. Kun aikoinaan ryhdyin perehtymään musiikin kuvailuun, tärkeimmät oppaat olivat Heikki Poroilan ja Kyösti Mäkelän teos Musiikin luettelointi ja sisällönkuvailu sekä Luumu-ryhmän toimittama Musiikin atk-luettelointi. Koulutusta musiikin kuvailuun oli melko vähän ja pitkälti näiden hyvien oppaiden ja Luumu-ryhmän päätösten ja suositusten pohjalta on opiskeltu musiikin kuvailua työssä oppien. Erilaisia käytännön kuvailutyötä helpottavia ohjeluelteloita ja sovellusohjeita on ollut käytössä kiitettävästi. Esim. taidemusiikissa sävellysten yhtenäistetyt nimekkeet ovat olleet käytössä Suomessa jo aikoja ennen RDA-kuvailusääntöjä. Hankalat musiikkiniimet -ohjelueltelo ohjeisti musiikin tekijänimien auktoriteettimuotojen valinnassa ja nythän sen luettelon sisältöjä ollaan kuvailemassa Asteriin.

RDA-sääntöjen myötä on menty yhä tarkempaan ja yksityiskohtaisempaan dokumentointiin. Primäärikuvailu on muuttunut raskaammaksi ja vie enemmän aikaa varsinkin musiikissa osakohteiden vuoksi. RDA-kuvailuun on tehty keventämislinjauksia, jotka käytännön kuvailutyötä tekevät ovat varmasti ottaneet ilolla vastaan. MusaMelinda- ja sittemmin Muusa-ryhmä ovat tehneet työtä musiikin RDA-sääntöjen jalkauttamiseksi musiikin kuvailuun. Käytössä on hyvä sovellusohje ja koulutuksia on järjestetty kiitettävästi.

Musiikin kuvailun erityispiirteitä tai huomiota Melinda-metatietovarannossa?

Kuka:

Marita Ahvenjärvi
Kirjastonhoitaja
Tampereen kaupunginkirjasto
Tietokantapalvelut

Musiikin kuvailussahan erityispiirteitä riittää. Yksi on musiikkijulkaisuihin sisältyvien sävellysten osakohdekuvailu. Osakohteina musiikkiteokset ja niiden ekspressiot voidaan kuvailla hyvinkin tarkalla tasolla. Taidemusiikki on yleisissä kirjastoissakin kuvailtu paljon tarkemmin kuin populaarimusiikki jo ennen RDA:ta. RDA-kuvailusäännöt toivat paljon muutoksia ja uusia vaatimuksia myös populaarimusiikin osakohteille. Yleisten kirjastojen käytännön kuvailutyössä ei kuitenkaan ole aina resurssien puolesta mahdollista kuvailla kaikkia kevyen musiikin osakohteita ihan niin yksityiskohtaisesti kuin RDA-kuvailu vaatisi. Sen vuoksi oli helpotus, että Melindaan hyväksyttiin Muusa-ryhmän päätöksellä kevyempi vähimmäistason populaarimusiikin osakohde, jota voidaan Melindassa sitten tarvittaessa täydentää. Toinen iso RDA:n mukanaan tuoma haaste on ollut pääesittäjyyteen liittyvä problematiikka, joka on koettu erityisen hankalana yleisissä kirjastoissa. Toistaiseksi olemme onneksi saaneet pitää pääesittäjät äänitteiden pääkirjauksissa.

Violan tulo Melindaan on hieno juttu ja kotimaisen musiikin osalta Melindasta löytyy nyt kansallisdiskografian musiikkietueita, joita pystyy poimimaan osakohteineen ja tarkkoine tekijätietoineen Melindasta suoraan omaan tietokantaan. Viola voi puolestaan toivottavasti hyötyä yleisten kirjastojen Melindaan tallentamista uusista musiikkietueista, vaikka ne eivät Violan täydelliselle tasolle ylläkään.

Miten olette pärjänneet korona-ajan haasteista kuvailutyön kanssa, aineistohan on kuitenkin kirjastossa?

Keväällä kirjastojen sulkuaikana kirjastolaisia siirtyi paljon etätöihin. Meillä kokoelmapalveluissa osa henkilökunnasta kävi Metsossa normaaliin tapaan töissä, sillä uusia kirjastoaineistoja tuli koko kevään hankintaosastolle ja sieltä tietokantaosastolle kuvailtavaksi. Pystyimme hyvin pitämään turvavälit kirjastossa, koska väkeä oli paikalla normaalioloja vähemmän. Muutama tietokantaosaston työntekijä siirtyi täysin etätöihin kotiin ja kuljetti aineistoja kotiin kuvailtavaksi ja sieltä takaisin tai teki muuta tietokantatyötä etänä. Sitten kun kirjastot avattiin, asiakkaita odotti suuret määrät kuvailtuja uutuusaineistoja varaushyllyissä. Nyt syyspuolella kirjastossa noudatetaan hybridimallia ja osa henkilökunnasta tekee edelleen ajoittain etätöitä.

Miten kesälomasi vietit ja mitä odotat syksyltä?

Kesälomani vietin pääosin mökkeilen järven rannalla Ruoveden maisemissa ja pieniä kotimaan reissuja tehden. Suomen kaunis luonto on kesällä kyllä yksi parhaista rentoutumisen lähteistä. Työrintamalla odottaa jossakin vaiheessa YSO-konversio, jota ei vielä ole tehty PIKI-tietokantaan. Ja tietysti syksyn osalta toivoo, että koronan toinen aalto ei kasvaisi Suomessa liian voimakkaaksi ja että saisimme pitää kirjastot auki, sillä asiakkaita vartenhan me tätä kuvailu- ja tietokantatyötä täällä teemme.